

УДК 81'233-053.4

Грейліх О. О.

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ НАВЧАННЯ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Грейліх О. О. Особливості комунікативної спрямованості навчання мовлення дітей дошкільного віку. У статті представлено теоретичне дослідження проблеми мовленнєвої діяльності й навчання дітей дошкільного віку мовленнєвого спілкування за допомогою рідної мови. Описано комунікативний підхід щодо практичного навчання мовлення дошкільників. Представлено теоретичні підходи до вивчення мовленнєвої активності дітей дошкільного віку, де мовленнєва активність розглядається як застосування мови. Зазначено компетентність дитини у використанні мови як результат застосування мовленнєвої активності. Визначено, що важливим у дітей дошкільного віку є потреба в комунікації, як вираз своїх думок, почуттів, намірів та прагнень у процесі соціального життя. Тому під час формування мовлення дошкільників потрібно дбати про розвиток у них потреби у мовленнєвому самовираженні.

Ключові слова: комунікативність, комунікативна спрямованість, спілкування, педагогічне спілкування, процес комунікації, мовленнєва діяльність, мовленнєве самовираження, мовленнєва активність, висловлювання.

Грейліх О. А. Особенности коммуникативной направленности обучения речи детей дошкольного возраста. В статье представлено теоретическое исследование проблемы речевой деятельности и обучение детей дошкольного возраста речевому общению с помощью родного языка. Описан коммуникативный подход к практическому обучению речи дошкольников. Представлены теоретические подходы к изучению речевой активности детей дошкольного возраста, где речевая активность рассматривается как применение языка. Указана компетентность ребенка в использовании языка как результат применения речевой активности. Определено, что важной для детей дошкольного возраста является потребность в коммуникации как выражение своих мыслей, чувств, намерений и стремлений в процессе социальной жизни. Поэтому в процессе формирования речи дошкольников нужно заботиться о развитии потребности в их речевом самовыражении.

Ключевые слова: коммуникативность, коммуникативная направленность, общение, педагогическое общение, процесс коммуникации, речевая деятельность, речевое самовыражение, речевая активность, высказывания.

Постановка проблеми. Людина не може жити, взаємодіяти з іншими, задовольняти свої потреби, не спілкуючись з іншими людьми. Спілкування є необхідною умовою існування людини в суспільстві, а також одним із найважливіших чинників її соціального розвитку. Оскільки комунікація є важливою функцією спілкування як дорослого, так і дитини дошкільного віку, то комунікативну спрямованість ми розглядаємо як один із важливих моментів у процесі розвитку мовлення, що має двосторонній характер. Процес комунікації неможливий без співрозмовників, тому дуже важливо, щоб діти дошкільного віку навчилися мови в природних умовах спілкування, перебуваючи у мовленнєвій ситуації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основним базовим поняттям психології, лінгвістики мовлення, теорії комунікації є поняття «висловлення» або «висловлювання» [4]. І. Р. Вихованець, М. А. Жовтобрюх, А. П. Загнітко, О. С. Мельничук, Ф. С. Бацевич та ін. розглядають висловлювання як одиницю мовлення, побудованої за законами відповідної мови, як речення, що характеризується з боку їх комунікативної організації. Висловлювання як окреме комунікативне утворення передається в усному мовленні інтонаційно.

Оскільки «компетентність» дитини в мові є результатом її застосування мовленнєвої активності, то в процесі розвитку дитячого мовлення розвивається, за О. О. Леонтьєвим, не мова, а характер взаємодії мовних засобів [5]. Ось чому навчання рідної мови дітей дошкільного віку є не що інше як навчання мовленнєвої діяльності і навчання мовленнєвого спілкування за допомогою рідної мови. Наведені формулювання навчання мовленнєвої діяльності й спілкування взаємодоповнюють один одного і дають уявлення про специфіку до теоретичного, практичного засвоєння рідної мови. На думку О. М. Шахнаровича, мовленнєва активність утворюється на основі мовної практики дитини, тобто компоненти мови засвоюються поступово в ході мовленнєвого спілкування на основі предметних дій і предметної діяльності [10]. Мова й мовлення є взаємозв'язаними і взаємозумовленими явищами, хоч і різними за своєю природою, функціями та суттю. Мова – це явище соціальне, знакове, лінгвістичне, а мовлення – індивідуальне, психологічне, фізіологічне. Мовлення є психічною діяльністю людини, психолінгвістичним явищем, а мова – системою одиниць, знаків, складним кодом,

засобом, унаслідок чого й можлива мовленнєва діяльність. Динаміка мови можлива лише в процесі діяльності спілкування. Що ж до самого акту спілкування, то в ньому мовні засоби посідають чільне, але не провідне місце. В акті спілкування мовні засоби стають потрібними на тому його етапі, коли виникає потреба дібрати їх для оформлення думок. Коли в дитини надто обмежений запас мовних одиниць, їй важко оформити висловлювання, а тому акт комунікації стає неефективним.

Добір мовних засобів – це непроста мовленнєва дія. Важливо дібрати саме такі з них, які забезпечують «зворотний зв'язок», тобто сприйняття і розуміння почутої слухачем (співрозмовником) інформації. Відомий психолінгвіст О. О. Леонтьєв визначив систему мовленнєвих дій в акті спілкування. Він вважав, що людина, для того, щоб повноцінно спілкуватися, повинна вміти: швидко й правильно орієнтуватися в умовах спілкування; правильно спланувати своє мовлення й обрати зміст акту спілкування; знайти адекватні засоби для передавання цього змісту; забезпечити зворотний зв'язок [5].

Щоб реалізувати комунікативний підхід щодо практичного навчання рідної мови дошкільників, потрібно в кожній мовній одиниці визначити комунікативний аспект її засвоєння. Попри це, ефективність роботи над мовою значно підвищиться, якщо в період розвитку монологічного мовлення робота над мовними засобами буде не самоціллю, а здійснюватиметься у межах структури мовної діяльності як один з її елементів – етап реалізації мовлення.

Головна складність навчання мови, як зазначає М. І. Жинкін, полягає в тому, що дитина втрачає свою природну комунікативність [1; 2]. Щоб цього не сталося, у дитини має з'явитися потреба в комунікації, тобто її діяльність повинна протікати в природних умовах, «народжуватися з потреби» виражати свої думки, почуття, ділитися ними з тими, хто поруч, передавати інформацію, обмінюватися міркуваннями, намірами, враженнями, прагненнями в процесі соціального життя. Отже, під час формування мовлення дошкільників, на думку М. Р. Львова, потрібно дбати про розвиток «потреби в мовленнєвому самовираженні», у створенні мовленнєвих ситуацій, які б активізували усне висловлення [8].

Метою статті є аналіз сутності комунікативної спрямованості навчання дітей дошкільного віку мовлення як система способів організації взаємодії педагога і дітей.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. Щоб реалізувати комунікативний підхід щодо практичного навчання рідної мови дошкільників, потрібно в кожній мовній одиниці визначити комунікативний аспект її засвоєння. Крім того, на думку Л. О. Калмикової, ефективність роботи над мовою значно підвищиться, якщо в період розвитку монологічного мовлення робота над мовними засобами буде не самоціллю, а здійснюватиметься в межах структури мовної діяльності як один з її елементів – етап реалізації мовлення [3].

Під час навчання мовлення у дитячому садку значне місце відводиться накопиченню мовних засобів, засвоєнню мовних одиниць, тобто практичному засвоєнню рідної мови, формуванню мовних засобів для вираження думки. Нині робота над мовними одиницями в дитячому садку не доповнює належним чином систему навчання зв'язного висловлювання. Під час навчання монологічного мовлення застосовують здебільшого репродуктивний метод. Дитячі висловлювання зазвичай будуються на рівні простого відтворення, копіювання мовленнєвого зразка вихователя. Відсутня мотивація мовлення, зрештою дитина часто не знає, для чого вона створює те чи інше висловлювання, кому воно адресоване. Однак мотивація обов'язково виникає, якщо розглядати висловлювання в рамках діяльності спілкування.

Мотивацією мовленнєвої діяльності в дитячому садку можуть бути ігрові ситуації, які спонукали б дитину говорити природно: згідно з виконуваною у грі роллю та умовами гри (переконувати, пояснювати,повідомляти, запитувати, уточнювати тощо); ситуації, що спонукають, надихають дітей послухати казку, оповідання; ситуації, що викликають бажання писати листи дітям в інші дитячі садки або хворому другу; ситуації, за яких діти залучаються до бесіди, розмови, розповіді, спілкування та розмірковування. Процес комунікації обов'язково передбачає участь співрозмовників, різних за рівнем освіченості, перебуваючих у різних життєвих ситуаціях. Тому дуже важливо наблизити оточення навчання мови до природних умов спілкування, увести дітей у мовленнєву ситуацію й навчити їх орієнтуватися в ній; чітко уявляти для себе співрозмовника, основну мету спілкування, тобто навчати дітей аналізувати мотиви. Адже мотивація і орієнтування обов'язково виникають у природних умовах спілкування й стають необхідними позамовними факторами, від яких залежать зміст, а також мовні засоби висловлення.

Аналіз організації занять, присвячених розвитку монологічного мовлення, показує, що з мовленнєвої діяльності дитини випадає ціла ланка – цільова, пов'язана з постановкою мети, із плануванням висловлювання. Точніше кажучи, цей необхідний момент у мовленні дитини замість неї виконує вихователь. Як правило, заняття з монологічного мовлення починаються не із самостійного планування дитиною майбутнього повідомлення, не з постановки кінцевої мети висловлювання, а з

поставленої вихователем мети й інформування дітям плану, за яким їм потрібно будувати свої висловлювання. Зрозуміло, що на початкових етапах розвитку монологічного мовлення у дітей дошкільного віку цей спосіб навчання може використовуватися для формування внутрішнього мовлення. В решті випадків така ситуація, на думку М. Р. Львова, протиприродна: план висловлювання не повинен підказуватися ким-небудь, він має народжуватися у свідомості того, хто говорить, на основі наявного матеріалу, із урахуванням мети, завдань висловлення [8]. Ось чому на заняттях у дитячому садку часто з'являються однотипні, шаблонні, неемоційні і, звичайно ж, позбавлені самостійної думки висловлювання дітей.

Відомо, що монолог ніколи не виникає експромтом, він вимагає ретельної, старанної підготовки, цікавих прикладів, послідовності передачі подій. Із цією метою у дитячому садку на заняттях з монологічного мовлення потрібно заздалегідь потурбуватися про підготовку суттєвого, багатого, повного і точного за змістом висловлювання, про самостійне планування монологу з урахуванням фактичної мовленнєвої бази у дитини та її соціального досвіду щодо обмірковування логіки побудови мовлення. Завдання вихователя, якщо це розповідь із власного досвіду, продумати разом з дітьми, про що розповідати спочатку, що говорити згодом і чим закінчити висловлювання – усе це сприятиме навчанню дітей граматично правильно й логічно оформляти свої думки, реалізовувати діяльнісний підхід до мовлення. Зрозуміло, що чинними програмами розвитку, виховання й навчання дітей у ЗДО передбачено роботу з формування звукової культури мови, зі збагачення словника, граматичної будови мови і розвитку зв'язного мовлення. У процесі цієї роботи формуються навички нормованого вживання звуків, слів, словосполучень та речень. Основою навчальних дій, за допомогою яких виробляються зазначені навички, виявляється операція наслідування, де вирішальним фактором виступає мовленнєве середовище з високо розвиненим потенціалом.

П'ятирічні дошкільники, як правило, у цілому оволодівають правильною вимовою звуків, граматичними формами рідної мови. Подальший їхній мовно-мовленнєвий розвиток повинен відбуватися шляхом удосконалення операцій, зокрема інтонаційних, орфоепічних; ускладнення й тематичного розширення слів, що називають предметність, дії, стан, ознаку, якість, кількість, відношення; ускладнення граматичних навичок (уживання прийменниково-відмінкових форм, різних структур простих і складних речень); а головне – навчання дошкільників не тільки правильно, але й доцільно та доречно застосовувати мовленнєві засоби у монологічній мові. Усе це необхідно тому, що спонтанне мовлення дитини (говоріння) жорстко детерміноване і не допускає вільного вибору, а перебіг варіантів якщо в ньому і є, то він здійснюється автоматично відповідно до заданих параметрів.

З огляду на це дуже важливо у дитячому садку під час роботи з розвитку мовлення пам'ятати про зворотний зв'язок. Потрібно постійно домагатися, щоб жодне висловлювання дошкільників не залишилося без уваги, необхідно практикувати аналіз висловлювань дітей вихователем і товаришами. А оцінюючи висловлювання дітей, важливо робити істотні зауваження, вносити конструктивні пропозиції, змістовні доповнення, усім разом обмірковувати, як можна було б сказати краще, поліпшивши побудову висловлення. Важливо, щоб однолітки допомагали дитині, що висловлюється, виправляти мовленнєві помилки, радили, дискутували.

Т. О. Піроженко пропонує в умовах реальної життєдіяльності дитини в закладі дошкільної освіти організувати навчання мовленнєвих і немовленнєвих способів спілкування таким чином, щоб «вписати» його у процес спілкування, яке задовольняло б потреби дітей у визнанні, підтримці та нових враженнях. Тому комунікативний підхід передбачає наближення навчального процесу до процесів оволодіння спонтанною практикою мовленнєвого спілкування, пристосування дитиною свого мовлення до мовлення дорослого, яке вона сприймає, а з іншого боку – навчання дітей конкретних мовленнєвих способів досягнення комунікативних цілей у життєвих ситуаціях спілкування з дорослими й однолітками. Особливого значення набуває організація мовленнєвого спілкування вихователя з дітьми і цілеспрямоване керування вихователем спілкування дітей у повсякденному житті та в колективних видах дитячої діяльності [9].

В організованій діяльності, згідно з І. Луценко, дитина навчається орієнтуватися у таких важливих складових комунікативної взаємодії: а) у ситуації спілкування – визначає для себе комунікативно-мовленнєве завдання, яке має розв'язати; б) в умовах комунікативно-мовленнєвого завдання, поставленого перед нею дорослим, здійснює у відповідь мовленнєву дію; в) у співрозмовникові – вона або довіряє дорослому й вступає з ним у контакт, або не довіряє і відмовляється від спілкування; г) у використовуваних співрозмовником невербальних засобах – розрізняє за ними його емоційний, фізичний стани; д) у просторових і часових умовах спілкування – враховує, де й коли відбувається взаємодія; е) у соціальних взаєминах – розуміє та реалізує соціально очікувані ролі [7, с. 7].

Як зазначалось раніше, у життєдіяльності дитини мовлення виступає інструментом спілкування, пізнання, регуляції її поведінки, засобом розвитку й виховання. У цьому зв'язку набуває

виняткового значення розроблення питань формування мовленнєвої активності дітей з урахуванням психолінгвістичної науки, яка розкриває шляхи реалізації комунікативного підходу до вивчення й розвитку мовлення дошкільників.

Щоб накреслити такі шляхи, потрібно передусім з'ясувати, що ж таке мовленнєва активність, а потім зіставити роботу, що проводиться з розвитку мовлення у дитячому садку, зі структурою мовленнєвої діяльності та з'ясувати, чи всі складові охоплено цією роботою. Мовленнєва активність в психолінгвістиці розглядається, за О. Р. Лурія, як застосування мови. Проте застосування мови розвивається у дитини лише в результаті активного відображення дійсності та активного спілкування, на тлі яких і розуміється мова [6].

Проте вміння знайти адекватні мовні засоби для передавання змісту є обов'язковим структурним компонентом будь-якої мовленнєвої діяльності. Ось чому донести до дітей суть щодо доречності, доцільності мови – це означає практично навчити їх елементів функціональної стилістики з огляду передусім на позамовні фактори: умови спілкування, мету висловлювання, зміст мовлення. У такому випадку мовне тренування дитини набуває комунікативної суті, стає навчальною мовленнєвою ситуацією. За допомогою спеціально дібраного мовного матеріалу вихователь має змогу пояснити дітям доречність, доцільність вживання мовних одиниць, показати, як нормативно вживається та чи інша форма мови у кожній конкретній ситуації. За такого підходу до навчання у дітей починає формуватися контрольоване мовлення, яке потребує навмисного й усвідомленого перебирання варіантів мовних засобів і вибір з них оптимального.

Висновки. Уміння забезпечити зворотний зв'язок розглядається як один із важливих моментів під час створення мовлення, що має двосторонній характер. Коли в психолінгвістиці говорять про комунікативний або комунікативно-діяльнісний аспект оволодіння або володіння мовою, то в наслідку мається на увазі комунікативність як оптимальний вплив на співрозмовника, слухача, реципієнта (інформанта). Отже, у мовленні завжди присутні комунікатор і реципієнт, котрі спілкуються між собою. Комунікатор завжди орієнтується на реципієнта, стежачи за його реакцією, робить висновок щодо ступеня граматичної вправності та логічної послідовності свого мовлення. А тому коригує своє мовлення, намагається бути зрозумілим, тобто налагоджує зворотний зв'язок (розуміння мовлення).

У процесі формування мовлення дошкільників потрібно дбати про розвиток у них потреби в мовленнєвому самовираженні. Мовленнєва активність є мовною практикою дитини, і компоненти мови засвоюються нею поступово в ході мовленнєвого спілкування на основі предметних дій і предметної діяльності. Під час навчання мовлення в дитячому садку значне місце відводиться накопиченню мовних засобів. Таке накопичення мовних одиниць є важливим для початкового етапу навчання рідної мови, але воно не має самостійного значення в комунікативній діяльності дитини.

Перспективи подальшого дослідження полягають в узагальненні емпіричних даних комунікативно-мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Жинкин Н. И. Механизмы речи / Николай Иванович Жинкин. – М. : Изд-во АПН РСФСР, 1958. – 370 с.
2. Жинкин Н. И. Психолінгвістика : Избранные труды / [сост. и предисл. К. Ф. Седова] / Н. И. Жинкин. – М. : Лабиринт, 2009. – 288 с.
3. Калмикова Л. О. Перспективність і наступність в навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного і молодшого шкільного віку: психолінгвістичний і лінгвометодичний виміри : навч.-метод. посіб. / Л. О. Калмикова. – К. : ВД «Слово», – 448 с.
4. Калмикова Л. О. Психологія формування мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку : монографія / Л. О. Калмикова. – К. : Фенікс, 2008. – 497 с.
5. Леонтьев А. А. Основы психолінгвістики / Алексей Алексеевич Леонтьев. – [3-е изд.]. – М. : Смысл ; СПб. : Лань, 2003. – 287 с.
6. Лурия А. Р. Язык и сознание / Александр Романович Лурия ; под ред. Е. Д. Хомской. – Ростов н/Д : Феникс, 1998. – 416 с.
7. Луценко І. Спілкуємося на рівних [Текст] : організація комунікативно-мовленнєвої діяльності дошкільнят на засадах дитиноцентризму / І. Луценко // Дошкільне виховання. – 2015. – № 1. – С. 5–10.
8. Львов М. Р. Основы теории речи : [учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / М. Р. Львов. – М. : Академия, 2002. – 248 с.
9. Піроженко Т. О. Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника / Т. О. Піроженко. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 152 с.
10. Шахнарович А. М. Проблемы психолінгвістики / Анатолий Михайлович Шахнарович. – М. : Наука, 1987. – 268 с.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Zhinkin N. I. Mehanizmy rechi / Nikolaj Ivanovich Zhinkin. – M. : Izd-vo APN RSFSR, 1958. – 370 s.
2. Zhinkin N. I. Psiholingvistika : Izbrannye trudy / [sost. i predisl. K. F. Sedova] / N. I. Zhinkin. – M. : Labirint, 2009. – 288 s.

3. Kalmykova L. O. Perspektivnist i nastupnist v navchanni movy u rozvytku movlennia ditei doshkilnoho i molodshoho shkilnoho viku: psykholingvistychnyi i linhvometodychnyi vymiry : navch.-metod. posib. / L. O. Kalmykova. – K. : VD «Slovo», 2017. – 448 s.
4. Kalmykova L. O. Psykholohiia formuvannia movlennievoi diialnosti u ditei doshkilnoho viku : monohrafiia / L. O. Kalmykova. – K. : Feniks, 2008. – 497 s.
5. Leont'ev A. A. Osnovy psiholingvistiki / Aleksej Alekseevich Leont'ev. – [3-e izd.]. – M. : Smysl ; SPb. : Lan', 2003. – 287 s.
6. Lurija A. R. Jazyk i soznanie / Aleksandr Romanovich Lurija ; pod red. E. D. Homskoj. – Rostov n/D : Feniks, 1998. – 416 s.
7. Lutsenko I. Spilkuiemosia na rivnykh [Tekst] : orhanizatsiia komunikatyvno-movlennievoi diialnosti doshkilniat na zasadakh dytyno tsentryzmu / I. Lutsenko // Doshkilne vykhovannia. – 2015. – № 1. – S. 5–10.
8. L'vov M. R. Osnovy teorii rechi : [ucheb. posobie dlja stud. vyssh. ped. ucheb. zavedenij] / M. R. L'vov. – M. : Akademija, 2002. – 248 s.
9. Pirozhenko T. O. Komunikatyvno-movlennievi rozvytok doshkilnyka / T. O. Pirozhenko. – Ternopil : Mandrivets, 2010. – 152 s.
10. Shahnarovich A. M. Problemy psiholingvistiki / Anatolij Mihajlovich Shahnarovich. – M. : Nauka, 1987. – 268 s.

Greulich, O. O. Features of communicative orientation of preschool children's speech training. The article presents a theoretical study on the problem of preschool children speech activity and teaching them speech communication using native language. The author discusses a communication approach to practical speech training of preschool children, theoretical approaches to the study of preschool children's speech activity and children's language competence as a result of their speech activity. Preschool children's communication need is referred to as an expression of preschool children's thoughts, feelings, intentions and aspirations in social life, which implies that in developing preschoolers' speech need one should focus on developing their speech expression needs. Children's speech activity is their language practice and the components of the language are acquired gradually during speech communication on the basis of subject actions and subject activities. Teaching speech in day centers should be based on the accumulation of language means, in particular the practical assimilation of the native language and the formation of speech means for expressing thoughts. This accumulation of language units is important for the initial learning of the native language, although it does play a key role in the child's communicative activity.

Keywords: communication, communication orientation, educational communication, communication process, speech activity, speech self-expression, statement.

Відомості про автора

Грейліх Ольга Олексіївна, кандидат психологічних наук, доцент ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», м. Переяслав, Україна.

Greulich, Olga Oleksiivna, Ph.D. in Psychology, Associate Professor Pereiaslav-Khmelnitskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University, Pereiaslav, Ukraine.

E-mail: yuliakrolivets@gmail.com

УДК [159.922.2 : 004.77]-053.6

Малоголова О. О.

ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПІДЛІТКІВ

Малоголова О. О. Інтернет-залежність та її вплив на підлітків. У статті висвітлено питання збереження фізичного та психічного здоров'я користувачів сучасними пристроями та Інтернетом. Розглянуто проблему Інтернет-залежності підлітків, у яких вікові особливості психічного й особистісного розвитку є сприятливим підґрунтям для виникнення такого виду адикції, охарактеризовано її зміст. Методологічною основою статті стали наукові концепції вивчення феномену Інтернет-залежної поведінки та профілактики її несприятливих наслідків. Розкрито особливості психічного розвитку та формування особистості підлітків, що виступають умовами виникнення у них Інтернет-залежності. Висвітлено головні критерії, згідно з якими можна ідентифікувати патологічну схильність до використання Інтернет-ресурсів. Проаналізовано досвід зарубіжних країн щодо розв'язання проблеми Інтернет-залежності.

Ключові слова: комп'ютерна залежність, Інтернет-залежність, підлітки, молодь, інформаційно-комунікативні технології, інформаційне суспільство, адиктивна поведінка, психічне здоров'я молоді.

Малоголова А. А. Интернет-зависимость и ее влияние на подростков. В статье отражен вопрос сохранения физического и психического здоровья пользователей современными устройствами и Интернетом. Рассмотрена проблема Интернет-зависимости подростков, у которых возрастные особенности психического и личностного развития являются благоприятной почвой для возникновения данного вида аддикции, охарактеризовано ее содержание. Методологической основой статьи стали научные концепции изучения феномена Интернет-зависимого поведения и профилактики его неблагоприятных последствий. Раскрыты